

Cele lekcji – wymagania ogólne

- ◆ pogłębienie rozumienia koncepcji cnót kardynalnych i teologalnych;
- ◆ uświadomienie konieczności rozwijania w sobie cnót niezbędnych w procesie samorozwoju.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- ◆ wyjaśnia pojęcie „cnota” w sensie moralnym;
- ◆ definiuje pojęcia „cnoty kardynalne” i „cnoty teologalne”;
- ◆ charakteryzuje poszczególne cnoty kardynalne i teologalne;
- ◆ odnosząc się do fragmentów Pisma Świętego, dostrzega konieczność rozwijania w sobie cnót kardynalnych i postawy otwartości na przyjęcie cnót teologalnych;
- ◆ omawia pojęcie „heroiczność cnót” w odniesieniu do postaw świętych i błogosławionych;
- ◆ definiuje wadę jako przeciwieństwo cnoty.

Wartości

- ◆ kształtowanie życia w oparciu o cnoty;
- ◆ wyrabianie w sobie nawyku pracy nad sobą przez ćwiczenie się w cnotach kardynalnych i otwarcie się na cnoty teologalne.

Propozycja realizacji

Wprowadzenie

Metoda – skojarzenia. Nauczyciel rozpoczyna od pytania: Z kim kojarzą się takie cechy, jak: pobożność, odwaga, braterstwo, duma z dobrego pochodzenia, wierność danemu słowu, hojność, szacunek dla przeciwnika, poszukiwanie sposobności do zdobycia sławy? Podsumowanie: nauczyciel wyjaśnia, że są to elementy etosu rycerskiego. Następnie omawia pojęcie cnoty lub prosi o to uczniów (mogą skorzystać z podręcznika – fragment zaczynający się od słów „Cnota jest habitualną...” s. 76).

Rozwinięcie tematu

Metoda – praca z formularzem. Nauczyciel wręcza każdemu uczniowi formularz (załącznik 1) i prosi o:

- zapisanie na kartce jednego ze swoich celów na najbliższy rok / pięć lat;
- uzasadnienie, czyli „Dlaczego chcę to osiągnąć?”;
- zapisanie wymagań, trudności i wyzwań, jakie mogą się pojawić podczas realizacji tego celu;
- zapisanie tego, co jest potrzebne, aby móc pokonać zauważone wcześniej trudności.

Jeśli nauczyciel uzna za stosowne, uczniowie dzielą się owocami swojej pracy w grupie lub na forum. Podsumowanie: prowadzący zbiera informacje na temat stopnia trudności celu, spostrzeżeń pojawiających się podczas wykonywania zadania itd. Nawiązując do ćwiczenia, można podkreślić, że cnoty kardynalne są niezbędne w wyborze i realizacji celów.

Metoda – praca w grupie. Nauczyciel zapowiada wspólne wypełnienie formularza (załącznik 1) – wykonanie tego zadania można powierzyć także grupom. Po odczytaniu fragmentu – Mk 10, 17-22 – uczniowie razem z nauczycielem wypełniają formularz na tablicy. Warto skłonić uczniów do dyskusji na temat przeczytanej perykopy. Podsumowanie: nauczyciel podkreśla niemożność osiągnięcia życia wiecznego bez Bożej pomocy – cnót teologalnych.

Metoda – ocena postawy. Nauczyciel wręcza każdej parze uczniów kartę pracy (załącznik 2) i prosi o jej uzupełnienie. Warto, aby uczniowie skorzystali wcześniej z podręcznika (ramka *Przeczytaj* s. 77). Po sprawdzeniu poprawności wykonania zadania nauczyciel zachęca do dyskusji:

1. Która z prezentowanych postaw wydaje się najtrudniejsza do powtórzenia?
2. Skąd ludzie czerpią siłę do czynów, które opisano w sytuacji 1 i 4?
3. Czego brakuje osobom z przykładu 2 i 3? Czym tłumaczyć ich słabość?

Podsumowanie: nauczyciel omawia każdą z cnót kardynalnych, a także wprowadza pojęcia heroiczności cnót oraz wad.

Zakończenie

Wnioski:

- cnoty kardynalne pomagają człowiekowi osiągnąć zamierzony cel, w tym moralną doskonałość;
- cnoty mogą być udoskonalone łaską Bożą, wówczas mówi się o heroiczności cnót;
- heroiczność cnót dostrzegamy przede wszystkim w postawach świętych i błogosławionych;

- cnoty teologalne, mające swoje źródło i odnoszące się bezpośrednio do Boga, prowadzą do celu nadprzyrodzonego;
- przeciwieństwem cnoty jest wada – złe przyzwyczajenie skłaniające człowieka zła.

Notatka

Tekst Zakończenia.

Korelacja z edukacją szkolną

- ◆ filozofia – koncepcje cnót;
- ◆ język polski – doskonalenie umiejętności rozumienia i interpretacji tekstu;
- ◆ historia – etos rycerski.

Inne możliwości realizacji

Metoda – ocena postawy. Nauczyciel zachęca uczniów do zapisania w zeszycie nazwiska osoby, która im imponuje, osiągnęła w czymś biegłość i którą można nazwać pozytywnym wzorem do naśladowania. Następnie prosi o:

- odpowiedź na pytanie: Dlaczego wybrane osoby wzbudzają nasz podziw i szacunek?;
- wypisanie cech charakteru, które – zdaniem uczniów – wskazana osoba musiała w sobie wykształcić, aby osiągnąć biegłość;
- zaznaczenie tych cech charakteru, które uczniowie dzielą z tymi osobami;
- wyjaśnienie, skąd biorą się wszystkie te pozytywne cechy.

Nauczyciel prosi chętnych o zaprezentowanie pracy na forum bądź w grupie. Wskazywane przez uczniów cnoty zapisywane są na tablicy.

Podsumowanie: nauczyciel pokazuje cnoty jako sprawności prowadzące do osiągnięcia doskonałości.

Metoda – formularz. Nauczyciel zachęca uczniów do wypełnienia formularza (załącznik 3). Na wstępie można wspomnieć o starożytnej maksymie „Poznaj samego siebie” jako uniwersalnej podstawie pracy nad sobą i swoim charakterem. Po upływie wyznaczonego czasu nauczyciel zbiera od uczniów informacje na temat ćwiczenia, poziomu jego trudności, pojawiających się refleksji, po czym wyjaśnia, czym jest aretologia i cnota rozumiana, m.in. jako sprawność moralna. Następnie prosi uczniów o stworzenie grup czteroosobowych, porównanie formularzy i wypracowanie wspólnej odpowiedzi na pytanie: Do czego (jakich celów) najważniejsze sprawności (cnoty) wymienione w formularzu mogą być w przyszłości pomocne?